

Asia: VN/18837/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun kaupungin rakennusvalvonta kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta.

Energiamuotojen muuttaminen ja ennen kaikkea niiden tarkistaminen ajoittain on erittäin kannatettavaa ajankohtaan sopivimpien ja vaikuttavimpien toimenpiteiden saavuttamisen kannalta.

Nykyisen lähes nollaenergia rakennuksen ja tulevaisuudessa korvaavan päästöttömän rakennuksen hieman erilaiset kertoimet ja molempien päällekkäinen voimassaolo voivat aiheuttaa sekaannusta. On myös mahdollista, että erilaisille rakennuksille tarkoitettuja kertoimia käytetään sekaisin ja ristiin. On myös mahdollista, että tätä tehdään tarkoitushakuisesti, ja esim. korjausrakentamisessa ”viherpestään” rakennuksia ilman varsinaisia energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä. Ainakin siirtymävaiheen ajan, vuoteen 2030 saakka, rakennusvalvonnat joutunevat kiinnittämään tähän huomiota ja siten myös osoittamaan nykyistä suurempia resursseja. Joko tähän tai korjausrakentamisen energiatehokkuusasetukseen olisi suotavaa laittaa määräys käyttää vain yhden kohdan mukaisia energiakertoimia ennen-jälkeen korjauksia tehtävissä E-lukulaskelmissa.

Energiakertoimien verkkokohtainen laskeminen on periaatteessa hyvä asia, mutta verkkokohtaisuus tulee määritellä selvästi. Alueellinen tai paikallinen kaukolämpöverkko on selkeästi erillinen ja oma verkkonsa, jolle on mahdollista määritellä oma verkkokohtainen kertoimensa. Tällaisissa tilanteissa verkko on myös yleensä yhden toimijan hallussa. Lämpöenergian tilaaja voi halutessaan tilata alkuperävarmennettua vihreää energiaa tai verkon perustasoista energiaa. Valinnalla ei kuitenkaan ole tosiasiallista vaikutusta lämmityksestä aiheutuviin ja energiaverkon oikeisiin päästöihin.

Asetuksessa on vaatimus siitä, että energian alkuperävarmennuksen todennustapa ja pysyvyys on merkittävä tarkastusasiakirjaan tai energiatodistukseen. Kuinka pitkä aika ja millainen varmuus energian päästöttömyyden pysyvyydestä vaaditaan, että kyseisten kertomien käyttäminen on mahdollista esim. lupaa vaativissa rakentamis- tai korjaustoimissa? Voiko rakennusvalvonta evätä luvan, jos edellytetty energiatehokkuuden parantaminen on saatu aikaan energiasopimuksella, jonka voi irtisanoa ja korvata suurempipäästöisellä heti loppukatselmuksen jälkeen? Tämä ei liene ainakaan lainsäädännön hengen mukaista. Kenen vastuulla on valvoa energiaselvityksessä luvattujen päästöjen toteutumista rakentamisvaiheen jälkeen?

Sähköverkon osalta asia on vielä monimutkaisempi. Puhutaanko sähköenergian yhteydessä yksittäisen sähköyhtiön tai -yhteisön, Suomen, Skandinavian vai koko Euroopan verkosta? Asetusluonnoksen pohjalta oletamme sähköenergian osalta verkkokohtaisuuden tarkoittavan lähtökohtaisesti kansallista verkkoa, jolle määriteltä energiakerroin on siis aina asetuksessa määriteltä sähkön energiakerroin. Mikäli tarkoituksena on sallia sähkön energiakertoimen pienentäminen ilman asetusmuutosta sähköenergian jatkuvasti vähenevien päästöjen mukaisesti, asianmukainen vaihtoehto olisi ministeriön tai muun virallisen tahon säännöllisesti julkaisemat arviot, joiden pohjalta esitettyjen energiakerroinlaskelmien perusteet olisi helppoa tarkistaa.

Alalla on kuitenkin jo nyt esitetty laskelmia, joiden perustana näyttäisi olevan ns. vihreät sähkösovimukset, joilla olisi mahdollista korjausten yhteydessä parantaa rakennusten energiatehokkuutta. Yksittäisen asiakkaan sähkösovimusta on helppo muuttaa, eikä tällä hetkellä ole mahdollista sitoa rakennusta vähäpäästöisen tai päästöttömän energian käyttämiseen ilman käyttöpaikan omistajan omaa tahtoa.

Ehdotamme, että sähköenergian osalla verkkokohtaista energiakerrointa olisi mahdollista käyttää vain erillisten energiayhteisöjen, teollisuuden, ym. omien verkkojen yhteydessä. Tämä, tai jokin muu tarkempi tulkintatapa asiaan, tulisi selvästi kirjata asetukseen tai sen perustelumuistioon. Esittämäämme tulkinta olisi myös nykyisen hallitusohjelman kirjausten mukainen.

Käytettäessä uusia kertomia sähkölämmitteisten asuinrakennusten korjauksissa vaatimus lämpöpumppujen käytöstä sekä rakenteellisen energiatehokkuuden vaatimustason mukaisista rakennusosista ja talotekniikasta on perusteltua.

Tackett Eveliina
Oulun kaupunki, rakennusvalvonta